

Питання прокурорської діяльності

Валерій Кравчук

кандидат юридичних наук,
заступник начальника відділу підготовки прокурорів
з організації роботи в органах прокуратури
та викладання професійної етики
інституту спеціальної підготовки
Національної академії прокуратури України,
м. Київ, Україна
valerwin@ukr.net

<https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.03.050>

УДК 343.163

ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПРОКУРОРІВ

Анотація. Діяльність органів прокуратури є важливою складовою функціонування системи кримінального правосуддя. Саме на прокурорів покладається функція процесуального керівництва досудовим розслідуванням та прийняття рішення про подальше передання кримінального провадження до суду з обвинувальним актом, підтримання публічного обвинувачення в суді. Також прокурор може оскаржити в апеляційному або касаційному порядку відповідні судові рішення. В інших видах судочинства та юридичної діяльності він теж може брати активну участь, реалізуючи функції прокуратури. У зв'язку із цим робота прокурорів перебуває у зоні пильної уваги суспільства, що потребує додаткової відповідальності та їх коректної поведінки. Адже прозорість діяльності прокурорів, їх справедливості та неупередженості є запорукою розвитку України як демократичної правової держави.

Мета статті полягає в аналізі переваг, отриманих у результаті застосування правил професійної етики прокурорів, і ризиків, що можуть виникнути під час їх дотримання; інтерпретації завдань Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, якими вони мають керуватися як при виконанні своїх службових обов'язків, так і поза службою.

Для досягнення зазначеної мети опрацьовано різні наукові підходи до визначення завдань професійної етики, міжнародні стандарти у цій сфе-

рі, положення Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, а також дисциплінарну та судову практику.

У статті досліджено зміст і завдання професійної етики у діяльності прокурорів. Звертається увага на ефективність нормативно-правового регулювання відносин прокурорів з учасниками судочинства, з посадовими і службовими особами органів публічної влади, з громадянами із урахуванням правил професійної етики та поведінки. Проаналізовано сучасне розуміння завдань професійної етики, зокрема у діяльності прокурорів, яке пов'язане з проблемою чіткості та однозначності формулювання окремих правил професійної етики та їх практичного застосування.

За результатами дослідження сформульовано низку висновків та пропозицій, зокрема щодо необхідності досягнення належного співвідношення між надмірною деталізацією певних правил професійної етики та абстрактним викладом деяких положень цього документа. Виокремлено ключові функції професійної етики прокурорів (інформаційно-пізнавальну, організаційно-регулятивну, стабілізаційно-регламентуючу, ціннісно-орієнтовну); обґрунтовано причини та наслідки змін у вимогах до професійної етики та поведінки прокурорів. Запропоновано вважати авторитет органів прокуратури та довіру громадян до них головною метою дотримання професійної етики у діяльності прокурорів.

Ключові слова: завдання професійної етики; правила етики; стандарти поведінки; авторитет прокуратури; моральні норми.

Діяльність органів прокуратури є важливою складовою функціонування системи кримінального правосуддя. Саме на прокурорів покладається функція процесуального керівництва досудовим розслідуванням та прийняття рішення про подальше передання кримінального провадження до суду з обвинувальним актом, підтримання публічного обвинувачення в суді. Також прокурор може оскаржити в апеляційному або касаційному порядку відповідні судові рішення. В інших видах судочинства та юридичної діяльності він теж може брати активну участь, реалізуючи функції прокуратури. У зв'язку із цим робота прокурорів перебуває у зоні пильної уваги суспільства, що потребує додаткової відповідальності та їх коректної поведінки. Адже прозорість діяльності прокурорів, їх справедливість та неупередженість є запорукою розвитку України як демократичної правової держави.

Нормативно-правове регулювання відносин прокурорів із учасниками судочинства, з посадовими і службовими особами органів публіч-

ної влади, з громадянами передбачає дотримання ними правил професійної етики та поведінки. Разом з тим професійна етика змінюється відповідно до вимог сьогодення та пануючих у суспільстві моральних переконань. Нині є проблема щодо зрозумілості та однозначності формулювання окремих правил професійної етики та їх застосування. Загалом потребує осмислення сучасне розуміння завдань професійної етики, зокрема у діяльності прокурорів. Вказане зумовлює актуальність та практичну затребуваність представленого наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що це питання частково розглядалося у працях таких науковців, як: І. Билиця, Д. Добровольський, В. Костюк, А. Манькут, І. Назаров, С. Подкопаєв, О. Толочко, О. Шандула та інші.

Мета статті полягає в аналізі переваг, отриманих у результаті застосування правил професійної етики прокурорів, і ризиків, що можуть виникнути під час їх дотримання; інтерпретації завдань Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, якими вони мають керуватися як при виконанні своїх службових обов'язків, так і поза службою.

Професійна етика розглядається у теоретичній, нормативній та прикладній площинах, її зміст визначається специфічними завданнями конкретного виду професійної діяльності.

Загалом завдання професійної етики полягає у забезпеченні процесу відтворення професійних відносин у свідомості та морально-професійних нормах, проведенні чіткої межі між морально-професійними явищами та явищами професійної майстерності, встановленні суспільних завдань, цілей професії та їх значущості для загальнодержавного прогресу, що, власне, сприяє їх успішному виконанню.

Своєю чергою, як зазначають науковці:

Завдання професійної етики щодо об'єкта – морально-професійних відносин – на прикладному рівні полягає у сприянні й втіленні гуманістичних імперативів у специфічні умови професійної діяльності, встановленні меж бажаного, дозволеного і неприпустимого, обґрунтуванні морально-професійного ідеалу та певного зразка, еталону поведінки в конкретній сфері професійної діяльності¹.

¹ В Бралатан, Л Гуцаленко, Н Зди́рко, *Професійна етика: навч. посіб.* (Центр учбової літератури 2011) 9–10.

Разом з тим Т. Биркович, із посиланням на навчальний посібник В. Бралатан, Л. Гуцаленко, Н. Здирко “Професійна етика”, вказує:

<...> професійну етику не меншою мірою цікавлять і “антиномії професійних вчинків”, які виявляються у конфліктних формах поведінки, і в зв’язку з цим – розкриття засобів розв’язання конфліктів у рамках конкретної професії. На підставі цього вона пропонує рекомендації з урахуванням історичних умов і суспільних завдань².

Незалежність і неупередженість прокурорів не можуть бути регламентовані винятково чинними нормативними та процедурними положеннями, правилами та принципами. Стандарти професійної поведінки відрізняються від нормативно визначених організаційних процедур та приписів службової діяльності. Вони означають здатність відображати функцію професії у цінностях, що відповідають суспільним очікуванням, шляхом виконання повноважень, якими наділені прокурори. Насамперед це стандарти саморегулювання, які передбачають визнання того, що застосування закону не є механічною вправою, передбачає реальну дискреційну владу і спонукає прокурорів до відносин між собою і громадянами³.

На думку Л. Нецької, професійна етика у діяльності прокурорів спрямована на виявлення ‘сфери, де норми чинного законодавства не спрацьовують, і пропонує відповідні рекомендації, які ґрунтуються на загальних принципах моралі, даних юридичної практики, міжнародних стандартах. Певною мірою це завдання виконує Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів⁴.

Ця автор вказує, що Кодекс відображає ‘стандарти професійної поведінки, яка очікується від <...> прокурорів, яким чином вони повинні поводитися або як саме здійснювати свої обов’язки. Як правило, кодекси (правила) етики встановлюють стандарти поведінки, крім тих, які забезпечуються юридичними обов’язками⁵.

² Т Биркович, ‘Мораль і юридична (професійна) етика’ *Професійна етика судового процесу: круглий стіл* (Національна академія прокуратури України 2018) 19.

³ Див.: ‘Opinion No 3 of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the principles and rules governing judges’ professional conduct, in particular ethics, incompatible behaviour and impartiality’ (Strasbourg November 19, 2002) <<https://rm.coe.int/16807475bb>> дата звернення 15 Квітень 2019.

⁴ Л Нецька, ‘Етика судового процесу для професійних учасників: від минулого до сучасного’ *Професійна етика судового процесу: круглий стіл* (Національна академія прокуратури України 2018) 57.

⁵ Там само.

Стосовно функції професійної етики у взаємовідносинах вчені роз'яснюють:

Призначення професійної етики полягає не тільки в тому, щоб розкрити об'єктивні причини виникнення, закономірності й тенденції розвитку морально-професійних відносин, не тільки конкретизувати зв'язки моральних норм, принципів та оціночних суджень сучасної моралі, уявлень про добро, справедливість відповідно до особливостей професійної діяльності, а й показати сам характер впливу цих загальнолюдських моральних норм і принципів на практику професійних відносин, розкрити те, як вони відбиваються у свідомості представника тієї чи іншої професії та втілюються в його поведінці, ставленні до людини як споживача послуг⁶.

Розроблення та дотримання кодексів професійної етики у сфері правосуддя, у тому числі діяльності прокурорів, стало міжнародним стандартом та має суттєві переваги: по-перше, це допомагає прокурорам вирішувати проблемні питання професійної етики, надаючи їм упевненість у прийнятті рішень, посилює гарантії їх незалежності від інших органів влади; по-друге, завдяки наявності таких законів громадськість поінформована про стандарти поведінки, які вона має право очікувати від прокурорів; по-третє, вони сприяють гарантуванню громадськості, що функції прокуратури та правосуддя загалом здійснюються справедливо й неупереджено⁷.

Задля справедливості слід зазначити, що застосування кодексів професійної поведінки спричиняє і певні ризики. Зокрема, їх впровадження може створити враження, що вони містять усі правила і все, що не заборонено, повинно бути допустимим. Також вони спонукають до спрощеної оцінки і сприйняття ситуацій, створюють враження, що стандарти поведінки фіксуються на певний період часу, тоді як насправді вони постійно розвиваються. Тому, звісно, слід говорити насамперед про розвиток "стандартів професійної поведінки", а не будь-яку конкретну систему правил професій-

⁶ Див.: В Бралатан, Л Гуцаленко, Н Здирко, *Професійна етика: навч. посіб.* (н 1).

⁷ Див.: Report on judicial independence and impartiality in the Council of Europe member States in 2017, prepared by the Bureau of the Consultative Council of European Judges following the proposal of the Secretary General of the Council of Europe <<https://rm.coe.int/2017-report-situation-of-judges-in-member-states/1680786ae1>> дата звернення 15 Квітень 2019.

ної етики у форматі фіксованих та систематизованих збірників чи кодексів⁸.

Зокрема, на цій тезі наголошують О. Толочко та С. Подкопаєв, які вважають, що існування поведінкових кодексів та спроба скрупульозної деталізації етичних правил є не зовсім доцільною, так як створюються ненавмисні прогалини в регулюванні даних питань⁹. Тому більш реалістичне завдання Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів повинно бути спрямовано, як зазначають науковці, на такі загальні цілі:

<...> визначення і стимулювання високих стандартів поведінки; допомога в прийнятті прокурором рішень; посилення довіри з боку громадян до професійної діяльності і посади прокурора. Правила, відображені в ньому, спрямовані на досягнення практично реалізованого мінімуму цілей, і було б нереалістичним очікувати, що вони, наприклад, <...> зможуть регламентувати поведінку прокурорів в кожній окремо взятій ситуації. Але <...> вони слугують їм системою орієнтирів при вирішенні того чи іншого конкретного поведінкового питання <...>¹⁰.

Погоджуючись із цим твердженням учених, додамо, що встановлені в Кодексі правила є тим джерелом принципів та положень професійної етики, на якому ґрунтується конкретна практика проваджень щодо прокурорів за відповідними підставами дисциплінарної відповідальності.

Згідно зі ст. 1 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів його завданнями є:

<...> – забезпечення компетентного та ефективного здійснення прокурами своїх професійних обов'язків на підставі додержання принципів верховенства права, законності, справедливості, неупередженості, визначення морально-етичних стандартів внутрішньої та зовнішньої комунікації;
– підвищення авторитету органів прокуратури та сприяння зміцненню довіри громадян до них;
– створення умов для розвитку у прокурорів почуття справедливості, відповідальності, відданості справі, додержання загальнолюдських моральних цінностей, запобігання проявам корупції;

⁸ Див.: 'Opinion No 3 of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the principles and rules governing judges' professional conduct, in particular ethics, incompatible behaviour and impartiality' (н 3).

⁹ О Толочко та С Подкопаєв, 'Кодекс професійної поведінки (етики) прокурора: проблеми прийняття та впровадження' (2006) 4 Вісник прокуратури 59.

¹⁰ Там само.

– формування принципової морально-правової позиції у взаєминах з громадянами, колегами, керівниками та підлеглими <...>¹¹.

Слід докладніше проаналізувати завдання Кодексу, що має важливе значення для правильного застосування його положень у діяльності прокурорів.

Так, професійна компетенція не означає лише наявність знань за відповідним фахом, проте є однією з головних вимог до прокурора. У діяльності, яка передбачає спілкування з людьми, до якої належить робота прокурора, невіддільною складовою професійної компетенції також є етика та доброчесність.

Поза сумнівом суспільство очікує від прокурорів належної поведінки, яка відповідає високим принципам моралі та етики, при виконанні ними службових повноважень та поза службою. Ці суспільні очікування не зводяться лише до дотримання певного стандарту поведінки, відповідності з яким повинні прагнути прокурори як у власних інтересах, так і в інтересах всього суспільства. Вони стосуються свідомої доброчесності на персональному рівні.

Прокурорський корпус є складовою представників почесної професії, яким довірено щоденне здійснення владних повноважень, виконання яких має значний вплив на життя та долі людей. Природно, що громадяни не можуть бути впевнені у тому, що не станеться так, що їхні долі залежатимуть від рішення прокурора. У зв'язку із цим у суспільстві формується бажаний образ прокурора, щоб його повноваженнями була наділена людина, чиї чесність, компетентність, ефективність здійснення ним професійних обов'язків із додержанням принципів верховенства права, законності, справедливості, неупередженості, визначення морально-етичних стандартів чи особисті якості були поза сумнівом.

Тому для виправдання цих сподівань необхідні стандарти професійної етики та поведінки. Прийняття таких стандартів передбачено положеннями чинного Закону України “Про прокуратуру” (п. 4 ч. 2 ст. 67 та п. 2 Розділу XII “Прикінцеві положення”)¹².

¹¹ Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений рішенням всеукраїнської конференції прокурорів від 27 квітня 2017 року (зі змінами, затвердженими всеукраїнською конференцією прокурорів 21 грудня 2018 року). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001900-17> (дата звернення: 15.04.2019).

¹² Див.: М Лошицький (ред), *Закон України “Про прокуратуру”: науково-практичний коментар* (Професіонал 2018) 450.

Авторитет органів прокуратури та зміцнення довіри громадян до них досягаються через формування позитивної суспільної думки про діяльність прокурорів, яка, зокрема, полягає у правомірному очікуванні з боку громадськості певної моделі поведінки від прокурорів, що полягає в ефективному виконанні ними службових обов'язків, недопущенні порушення прав і свобод людини. Моральна складова прокурорської етики (взаємовідносини прокурора з учасниками судового процесу, з колегами, з відвідувачами прокуратури та з будь-ким поза межами службової діяльності) вимагає від прокурорів додержання правил поведінки, які ґрунтуються як на загально визнаних моральних нормах, усталених у суспільстві, так і на відповідності зі стандартами, що регулюють службову діяльність, тобто з етичними вимогами, встановленими до професії, та стандартами, що стосуються позаслужбової поведінки й іншої дозволеної діяльності. Лише високопрофесійна, моральна, етична поведінка прокурора може викликати повагу до прокуратури та забезпечити впевненість у об'єктивності та неупередженості її працівників. При цьому прокурор повинен проявляти такі моральні якості, як чесність, неупередженість, толерантність, добросовісність, справедливість, розумність, розсудливість, стриманість, уважність, ввічливість, повага до людей, які його оточують.

Довіра громадськості до прокуратури, а також упевненість у чесності прокурорів, непохитному їх авторитеті, мають величезне значення у сучасному демократичному суспільстві. Тому особисті якості, поведінка та образ прокурора репрезентують прокуратуру загалом і, відповідно, впливають на рівень довіри громадян до неї. Суспільство висуває до поведінки прокурора набагато вищі вимоги, ніж до інших громадян. Фактично воно очікує від прокурора бездоганної поведінки, покладає на нього 'обов'язок поводитися так, щоб виключити будь-які обґрунтовані оцінювальні судження з боку інших осіб у питаннях, які можуть певним чином впливати¹³ на прокурора, викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та неупередженості органів прокуратури.

¹³ Коментарі до Бангалорських принципів поведінки суддів (вересень 2007 р.) (Управління ООН з наркотиків та злочинності) 97 <<https://vkksu.gov.ua/userfiles/komentari%20bangalorski.pdf>> дата звернення 15 Квітень 2019.

Висловлювання та дії прокурорів як на широкий загал, так і в особистому житті впливають на ставлення громадськості до посади прокурора і на повагу, яку ця посада може викликати. Ймовірність затримання під час керування авто у стані алкогольного сп'яніння чи незначні помилки у сумі доходу, вказані в декларації, можуть стати предметом суспільної уваги.

У Коментарях до Бангалорських принципів поведінки суддів слушно вказано, що 'стандарт професійної етики та поведінки стосуються як великих, так і малих справ. Часом використання підзвітних сум чи квитанція для підтвердження витрат'¹⁴ можуть мати принципове значення.

Навіть один випадок неналежної поведінки прокурора може завдати шкоди моральному авторитету прокуратури.

Звідси випливає, що кожний прокурор має вважати своїм етичним обов'язком не лише дотримання високих стандартів поведінки, а й брати участь у спільних зусиллях органів прокуратури для встановлення, підтримки та захисту цих стандартів¹⁵.

Прийняття та дотримання прокурорами правил професійної етики сприяє створенню умов для розвитку в них почуття справедливості, відповідальності, відданості справі, додержання загальнолюдських моральних цінностей, запобігання проявам корупції¹⁶.

Як вказують учені:

Професійна етика далека від дріб'язкової регламентації поведінки прокурорів. Вона своїми рекомендаціями насамперед виробляє в них здатність до максимальної моральної орієнтації, до встановлення моральних кордонів застосування прийомів, тим самим визначаючи лише основні моральні норми і принципи професійної поведінки. Спосіб поведінки у кожному конкретному випадку визначається самою особистістю, стає справою її морального досвіду, професійного такту¹⁷.

Почуття справедливості є невіддільним елементом моральної свідомості. Так, О. Коломієць зазначає:

Як категорія етики, справедливості, синтезуючи в собі зміст понять морального обов'язку та відповідальності, насамперед фіксує той належний порядок суспільного співжиття, належний стан справ загалом, який має

¹⁴ Коментарі до Бангалорських принципів поведінки суддів (вересень 2007 р.) (н 13).

¹⁵ Там само 30.

¹⁶ Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів (н 11).

¹⁷ Див.: В Бралаган, Л Гуцаленко, Н Здирко, *Професійна етика: навч. посіб.* (н 1).

бути встановлений внаслідок відповідального виконання прокурорами свого службового обов'язку. Однак, на відміну від згаданих вище категорій, уявлення про справедливість передбачає не просто оцінку того чи іншого єдиного явища, а співвідношення кількох (двох або більше) моментів, між якими й належить встановити етичну відповідність¹⁸.

При аналізі морального аспекту важливо розрізняти справедливість, як: етичну категорію; принцип моралі; ціннісно-етичний орієнтир, тобто її моралістично-нормативний зміст та філософсько-категоріальний статус.

Про справедливість О. Коломієць вказує:

У справедливості як категорії етики провідним є науково-пізнавальний момент: тут з'ясовується об'єктивне значення уявлень про справедливість та несправедливість на основі всебічного, конкретно-історичного підходу до реальних звичаїв суспільства та його моральних принципів; справедливість як моральна цінність є, по-перше, ідеалом, певною моделлю соціальних та моральних відносин, по-друге, її реалізацією в практичному житті. Саме з точки зору справедливості як морального ідеалу давалась і дається оцінка різноманітних економічних, політичних та правових фактів дійсності. Отже, справедливість як моральне поняття може виступати в значенні критерію моральної оцінки, в значенні почуття, в значенні норми, мотиву поведінки й, нарешті, в значенні морального ідеалу¹⁹.

Те саме стосується взаємовідносин, що виникають у діяльності прокурорів.

Відданість справі прокурора полягає у докладанні максимальних зусиль для ефективного та належного виконання своїх професійних обов'язків, небайдужості до підтримання на високому рівні авторитету органів прокуратури та утвердження у професійній діяльності етично-ціннісних орієнтирів.

Також слід зазначити, що дотримання прокурорами правил професійної етики і поведінки є одним із антикорупційних чинників, адже ці норми сприяють формуванню нетерпимості до будь-яких проявів цього негативного явища. Саме на досягнення такого завдання спрямований Кодекс.

¹⁸ О Коломієць, 'Ідея справедливості як інструмент соціальної політики: соціально-філософський аналіз' (автореф дис канд філософ наук, Черкаський навчальний центр Одеської національної юридичної академії, Міністерство освіти і науки України 2003) 28.

¹⁹ Там само.

Прийняття Кодексу має важливе значення як для діяльності самих прокурорів, так і для зростання їхнього авторитету в суспільстві. Розроблення такого закону та забезпечення його відповідності викликам сьогодення має вирішальне значення для інституції, що зазнала кризи довіри та прагне подолати її²⁰.

Кодекс містить низку положень, спрямованих на запобігання проявам корупції у діяльності й поведінці прокурорів, зокрема це: ст. 13 “Утримання від виконання незаконних наказів та вказівок”, ст. 14 “Недопущення конфлікту інтересів”, ст. 19 “Недопущення проявів корупції”, ст. 21 “Недопущення поведінки, що може зашкодити репутації”. У тому числі відповідні правила етики поширюються на приватну сферу життя прокурорів.

Одним із головних завдань Кодексу є формування у прокурорів принципової морально-правової позиції у взаєминах з громадянами, колегами, керівниками та підлеглими. Правила прокурорської етики дають змогу усвідомити морально-правові аспекти прокурорської діяльності та, як наслідок, надалі позбавитися сумніву в моральності дій та прийнятті рішень при виконанні ними професійних обов’язків, принципово їх реалізовувати. У багатьох випадках професійна складова відносин ставить прокурора перед моральним вибором, якщо є кілька варіантів його дії. Їх наявність ускладнює здійснення цього вибору, водночас зробити його можна, керуючись професійно-етичними вимогами, що пред’являються до професії. Більше того, поширення правил прокурорської етики на поведінку прокурорів поза службою та обов’язок їх додержання також дають змогу дотримуватися їх як загальноновизнаних норм моралі у прокурорській діяльності.

Почуття обов’язку та власної гідності, відповідальність перед колегами, керівництвом, підлеглими, суспільством за професійну діяльність – це ті чинники, які сприяють досягненню найкращих результатів у професійній поведінці та службовій діяльності прокурора.

Як підсумок проведеного дослідження, слід акцентувати увагу на таких положеннях:

по-перше, у визначенні правил професійної етики прокурорів наявна проблема пошуку належного співвідношення між їх надмір-

²⁰ Див.: Четвертий раунд оцінювання запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів: звіт за результатами оцінки України, ухвалений на 76-му пленарному засіданні Групи держав проти корупції 19–23 червня 2017 року GrecoEval4Rep(2016)9-P3. URL: <https://rm.coe.int/grecoeval4rep-2016-9-p3-76-greco-19-23-2017-/1680737206> (дата звернення: 15.04.2019).

ною деталізацією (внаслідок чого створюється хибне враження, що професійна етика вирішує усі питання щодо поведінки прокурорів з позицій моралі та моральності відносин у відповідній сфері) та абстрактним викладом деяких положень цього документа (що призводить до розширеного тлумачення моральних вимог і зловживання цим у дисциплінарній практиці);

по-друге, завдання Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів зумовлені ключовими функціями професійної етики у системі прокуратури, а саме: інформаційно-пізнавальною, організаційно-регулятивною, стабілізаційно-регламентуючою, ціннісно-орієнтовною;

по-третє, вимоги до професійної етики та поведінки прокурорів не визначаються на певний проміжок часу, а є динамічними. Разом з тим авторитет органів прокуратури та довіра громадян до них завжди є головною метою дотримання професійної етики у діяльності прокурорів.

Аналіз та узагальнення міжнародних стандартів професійної поведінки прокурорів, а також характеристика основних принципів професійної етики у їх діяльності – пріоритетні напрями для подальших наукових досліджень у цій сфері.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kodeks profesiinoi etyky ta povedinky prokuroriv [Code of Ethics and Conduct for Prosecutors], zatverdzhenyi rishenniam vseukrainskoi konferentsii prokuroriv vid 27 kvitnia 2017 roku (zi zminamy, zatverdzhenyi vseukrainskoiu konferentsiieiu prokuroriv 21 hrudnia 2018 roku). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001900-17> (accessed: 15.04.2019) (in Ukrainian).

Cases

2. Chetvertyi raund otsiniuvannia zapobihannia koruptsii sered narodnykh deputativ, suddiv ta prokuroriv [Fourth Round of Assessment of People's Deputies, Judges and Prosecutors]: zvit za rezultatamy otsinky Ukrainy, ukhvalenyi na 76-mu plenarnomu zasidanni Hrupy derzav proty koruptsii [report on the results of the evaluation of Ukraine, adopted at the 76th plenary meeting Group of States against Corruption] 19–23 chervnia 2017 roku GrecoEval4Rep(2016)9-P3. URL: <https://rm.coe.int/grecoeval4rep-2016-9-p3-76-greco-19-23-2017-/1680737206> (accessed: 15.04.2019) (in Ukrainian).

Bibliography

Authored books

3. Bralatan V, Hutsalenko L, Zdyrko N, *Profesiina etyka: navch. posib. [Professional Ethics: teach. manual]* (Tsentr uchbovoi literatury 2011) 9–10 (*in Ukrainian*).

Edited books

4. Loshytskyi M (ed), *Zakon Ukrainy “Pro prokuraturu”: naukovo-praktychnyi komentar [The Law of Ukraine “On the Prosecutor’s Office”: Scientific and Practical Comment]* (Professional 2018) (*in Ukrainian*).

Thesis abstracts

5. Kolomiets O, ‘Ideia spravedlyvosti yak instrument sotsialnoi polityky: sotsialno-filosofskyi analiz’ [‘The Idea of Justness as a Tool for Social Policy: a Socio-Philosophical Analysis’] (avtoref dys kand filosof nauk, Cherkaskyi navchalnyi tsentr Odeskoi natsionalnoi yurydychnoi akademii, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy 2003) 9–10 (*in Ukrainian*).

Conference papers

6. Byrkovych T, ‘Moral i yurydychna (profesiina) etyka’ [‘Moral and Legal (Professional) Ethics’] *Profesiina etyka sudovoho protsesu: kruhlyi stil [Professional Ethics of the Trial: round table]* (Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy 2018) (*in Ukrainian*).
7. Netska L, ‘Etyka sudovoho protsesu dlia profesiinykh uchasykyv: vid mynuloho do suchasnoho’ [‘Trial Ethics for Professional Participants: Past to Contemporary’] *Profesiina etyka sudovoho protsesu: kruhlyi stil [Professional Ethics of the Trial: round table]* (Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy 2018) (*in Ukrainian*).

Journal articles

8. Tolochko O, Podkopaiev S, ‘Kodeks profesiinoi povedinky (etyky) prokurora: problemy pryiniattia ta vprovadzhennia’ [‘The Code of Professional Conduct (Ethics): Issues of Adoption and Implementation’] (2006) 4 Visnyk prokuratury 59 (*in Ukrainian*).

Websites

9. ‘Opinion No 3 of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the Attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the Principles and Rules Governing Judges’ Professional Conduct, in Particular Ethics, Incompatible Behaviour and Impartiality’ (Strasbourg November 19, 2002) <<https://rm.coe.int/16807475bb>> accessed 15 April 2019 (*in English*).
10. Report on Judicial Independence and Impartiality in the Council of Europe Member States in 2017, prepared by the Bureau of the Consultative Council of European Judges Following the proposal of the Secretary General of the Council of Europe <<https://rm.coe.int/2017-report-situation-of-judges-in-member-states/1680786ae1>> accessed 15 April 2019 (*in English*).
11. Komentari do Banhalorskykh pryntsyypiv povedinky suddiv (veresen 2007 r.) [Comments on the Bangalore Principles of Judicial Conduct (September 2007)] (*Upravlinnia OON z narkotykyv ta zlochynnosti*) 97 <<https://vkksu.gov.ua/userfiles/komentari%20bangalorski.pdf>> accessed 15 April 2019 (*in Ukrainian*).

Valerii Kravchuk

PhD in Law,

deputy head, department of prosecutor's training on the organization of work
in prosecuting authorities and teaching professional ethics,

Special Training Institute,

National Prosecution Academy of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

TASKS

OF PROFESSIONAL ETHICS OF PROSECUTORS

Abstract. The activities of prosecution authorities are an important component of the functioning of the criminal justice system. It is the prosecutors who are entrusted with the function of guiding the pre-trial investigation and deciding on the further transfer of criminal proceedings to the court with an indictment, and maintaining the public prosecution in court. Also, the prosecutor may appeal the relevant court decisions on appeal or cassation. In other types of legal proceedings and legal activities, the prosecutor can also take an active part, realizing the functions of the prosecutor's office. In this regard, the society pays increased attention to the work of prosecutors, requires additional responsibility and correct behavior from them. Indeed, the transparency of the activities of prosecutors, their fairness and impartiality is the key to the development of Ukraine as a democratic rule of law.

The purpose of the article is to analyze the benefits gained from the application of the rules of professional ethics of prosecutors and the risks arising from their compliance; the interpretation of the Code of Professional Ethics tasks and the conduct of prosecutors, which they must be guided both in the performance of their official duties and outside the service.

In order to achieve this goal, various scientific approaches to defining professional ethics objectives, international standards in this field, the provisions of the Code of Professional Ethics and the Conduct of Prosecutors, as well as disciplinary and judicial practice have been elaborated.

The article examines the content and tasks of professional ethics in prosecutors. Attention is paid to the effectiveness of regulatory regulation of relations of prosecutors with participants in the judicial proceedings, with officials and officials of public authorities, with citizens, taking into account the rules of professional ethics and behavior. The modern understanding of the tasks of professional ethics, in particular in the activity of prosecutors, is analyzed, which is connected with the problem of the clarity and uniqueness

of the formulation of separate rules of professional ethics and their practical application.

According to the results of the study, the author formulated a number of conclusions and suggestions, in particular about the need to reach a proper balance between the excessive detailing of certain rules of professional ethics and the abstract presentation of some provisions of this document. The key functions of prosecutor's professional ethics (information-cognitive; organizational-regulatory; stabilization-regulatory; value-oriented) are highlighted. It is proposed to consider the authority of the prosecution bodies and the citizens trust in them as the main purpose of observing professional ethics in prosecutor's activities.

Keywords: tasks of professional ethics; rules of ethics; standards of behavior; the authority of the prosecutor's office; moral standards.